

KRIMINALISZTIKA ÚJRATÖLTVE

1. A kriminalisztika 2022. évi tankönyve

A 2022. évben jelent meg Fenyvesi Csaba, Herke Csongor és Tremmel Flórián szerkesztésében a kriminalisztika tudományáról szóló tankönyv.¹ A kötet kézhezvételét követően – borítójának megtekintésekor már – egyértelmű, hogy egy komoly tudományos értéket képviselő szakirodalmi alkotásról beszélhetünk. Ezt a szerkesztői névsor is erősíti.

Már a borító megjelenítéséből és természetesen az egyszerű, mégis sokatmondó címből megállapítható, hogy a célközönség elsősorban a bűnügyi tudományokkal foglalkozók köre. Másképp fogalmazva, az adott tudományterülettel összetetten foglalkozó könyvet tartunk a kezünkben. Hátra hagyva a borítót és átlapozva a kötetet, a korábbi sejtelmünk bizonyossággá válik, mivel a mű feldolgozza a kriminalisztikai-elmélet, krimináltechnika és krimináltaktika témaköreit egyaránt. Hármass tagolása mellett, összesen 25 fejezeten keresztül, jól strukturált, könnyen emészthető, részletgazdag leírásokkal ismerhetjük meg a jelenlegi eljárásokat, ajánlásokat, tudományos eredményeket és jövőbeni lehetőségeket. Kiemelést érdemel, hogy minden fejezet végén megtalálható a felhasznált és ajánlott hazai és nemzetközi irodalom egyaránt, ezzel segítve az olvasót, az adott fejezetben tárgyalt témát érintő mélyebb kutatás és ismeretanyag megszerzésében.

A kötet fejezeteinek szerzői mind az adott témával foglalkozó neves kriminalisták, jogászok, kutatók és felsőoktatási intézmények oktatói, akik érdeklődést és elkötelezettséget éreznek a kriminalisztika tudományának művelésére. Ez a szerzői apparátus már önmagában biztosíték arra, hogy egy értékeremtő opuszt tudhatunk magunkénak, amely megállja a helyét tankönyvként – a felnövekvő nemzedék – és módszertani útmutatóként – az aktív kollégák számára – egyaránt.

A témák kidolgozása teljes egészében tartalmazza az aktuális tudományos eredményeket, új eljárás módokat, lehetőségeket, amelyek természetesen csak egy aktuális pillanatfelvételt jelenthetnek, hiszen a kriminalisztika tudománya folyamatos fejlődésben van.² A kötetben szereplő leírások mellett továbbá – egyfajta újdonságként – a kötet kapott egy, a kor szellemének megfelelő, QR-kódos mellékletet, mely tartalmazza a leíró részi szemléltető példákat, fényképeket. Ez persze nem azt jelenti, hogy a könyv „szárazon marad”, mivel a sorok és bekezdések közt egy-egy szemléltető példát itt is találhatunk, mint például a 49. oldalon lévő kriminalisztikai piramismodellt, vagy a 100. oldalon található lábnyomcsapás összetevőit. Ezek a kis, megbújít ábrák is szemléletesek és elegek ahhoz, hogy képet kapjunk a leíró részekben taglaltakról.

Összességében nézve, így volt kerek az egész kötet, a terjedelem ellenére – összesen 624 oldal – lebilincselő és figyelem megtartó a nyelvezet és a részletesség. Minél

¹ Fenyvesi Csaba – Herke Csongor – Tremmel Flórián: Kriminalisztika. Ludovika Egyetemi Kiadó. Budapest, 2022. p. 624

² Gárdonyi Gergely – Hautzinger Zoltán: A kriminalisztikai kutatások fejlesztésének lehetőségei. Belügyi Szemle 2021/10. 1725-1740. o.

inkább elmélyülünk a fejezetek sűrűjében, annál többet szeretnénk tudni. Annak ellenére, hogy egy tudományos kötetről beszélünk mégis könnyed olvasmány, melynek tanulmányozása során nem lankad még a „laikus” olvasó figyelme sem.

2. A kötet felépítése és tartalmi részének jellemzése

A kötet első része a „Bevezetés” címet kapta és két fejezetből áll. Az első fejezetben általános ismeretanyagot szerzünk arról, hogy pontosan mi is a kriminalisztika – kellő mélységben tisztázzák például a fogalmát, célját –, továbbá, hogy mivel foglalkozik, hogyan épül fel és megismerkedünk a történetével. A második fejezetben leginkább a nyomozás irányításával, szervezésével, verziókkal és az azonosításmérettel foglalkoznak. Külön kiemelés érdemel, hogy helyet kapott a fejezetben a bűnözésföldrajz témaköre, melynek egyre újabb felhasználási területei kerülnek a köztudatba. Így például a földrajzi profilalkotás (amelynek során az elkövető „vadászterületét” ábrázolják), az építészeti bűnmegelőzés (sötét sikátorok felszámolása) és a megelőző (prediktív) rendészet.

A második rész a „Krimináltechnika” címet kapta, összesen 12 fejezetből áll. Ezekben a fejezetekben ismertetik többek közt a különböző technikai eljárásokat, vizsgálati módszereket, az anyagmaradványok rögzítését, tárolását, az ezek vizsgálatával kapcsolatos szabályozások, ajánlások és az adott módszerhez kapcsolódó tudományos eredményeket, lehetőségeket. Mindegyik fejezetet érdekesítő módon írták meg, mind az elméleti mind pedig a gyakorlati alkalmazáshoz segítséget nyújt. Ez a rész egyaránt támogatja a szakértői és a bűnügyi technikai tevékenységet, hasznos és szükséges ismereteket tartalmaz az elméleti és gyakorlati szakemberek – kutatók, egyetemi oktatók, bírók, ügyészek, ügyvédek, nyomozók stb. – részére is. Itt jegyzem meg, hogy a fejezetek közt helyet kapott a bűnügyi hírszerzés, melynek keretében megismerjük a különböző engedélyhez kötött és nem kötött eszközök alkalmazásának kriminalisztikai lehetőségeit, ezzel is növelve a könyv sokrétűségét.

A harmadik rész a „Krimináltaktika” a különböző nyomozási – tanú-sértett-terhelt kihallgatás – és bizonyítási cselekmények – szemle, helyszíni kihallgatás, bizonyítási kísérlet, szembesítés stb. – kényszerintézkedések – őrizet, letartóztatás stb. – leírását és azok végrehajtásának taktikai ajánlásait tartalmazza 10 fejezetben. Mindezek mellett helyet kapott a profilalkotás, továbbá a nemzetközi bűnügyi együttműködés. Fontosnak tartom kiemelni, mivel a profilalkotásnak hajlamosak vagyunk valamiféle misztikus, elvont és haszontalan fogalmat tulajdonítani, annak ellenére, hogy egy tényszerű részleteken alapuló pontos megfigyelésből, helyesen felállított profil, segítségére lehet a bűnüldöző szerv tagjának egy bűncselekmény felderítése esetén. Öröndetes hogy egy kriminalisztika szakmában kellő részletességgel ismerkedhetünk meg ezzel a szakterülettel.

Külön szót érdemel a 25. fejezet, ami az „Összefoglalás helyett” címet viseli. Ebben az elkövethető kriminalisztikai hibákon túl egy sokkal fontosabb témakörre hívják fel a szerzők a figyelmet, ez pedig nem más, mint a jövőbeli bűnüldözői lehetőségek. Határozottan tetszik ez a fajta előre gondolkodás, mert ezzel a kötetzárással a szerzők egyben megteremtik a folytatást, sugallva, hogy a tudománynak csak mi magunk szabhatunk határt.

3. Összegzésként

A Kriminalisztika c. kötet tényszerű, tudományosan megalapozott ajánlásokat, módszereket és eljárásokat ismertető szakirodalom, mindemellett olvasmányos, így a „laikusok” számára is hasznosítható (érdekes) témákat feldolgozó alkotás. Kötelező olvasmány, ami nem hiányozhat azoknak a polcáról, akik valamilyen formában foglalkoznak a bűnügyi tudományokkal. Elsősorban nekik, valamint az alap és mesterképzésben résztvevők számára ajánlom, mivel a mű jól szolgálja/szolgálhatja az aktív, illetve a jelenleg tanulmányokat folytató szakemberek ismeretanyagának korszerűsítését.